

31

ગાંધીવ મુદ્રણાલય, કેળાપીઠ,
સુરતમાં છાપી ગાંધીવ સા-
હિત્ય મંદિર તરફથી ધર્મર-
લાલ વીમાવાળાએ પ્રગટ કરીઃ
સંવત ૧૯૮૭ આવૃત્તિ બીજી
કિંમત આનો એક

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગાંધીવ મુદ્રણાલય

સંવત ૧૯૮૧

ગાંધીવ

સંવત ૨૦૩૫ની દુકાન

૬૪૪૫:૩

શ્રેણી નવી છે. આશા
છે કે બાળકોને તે ગમશે.

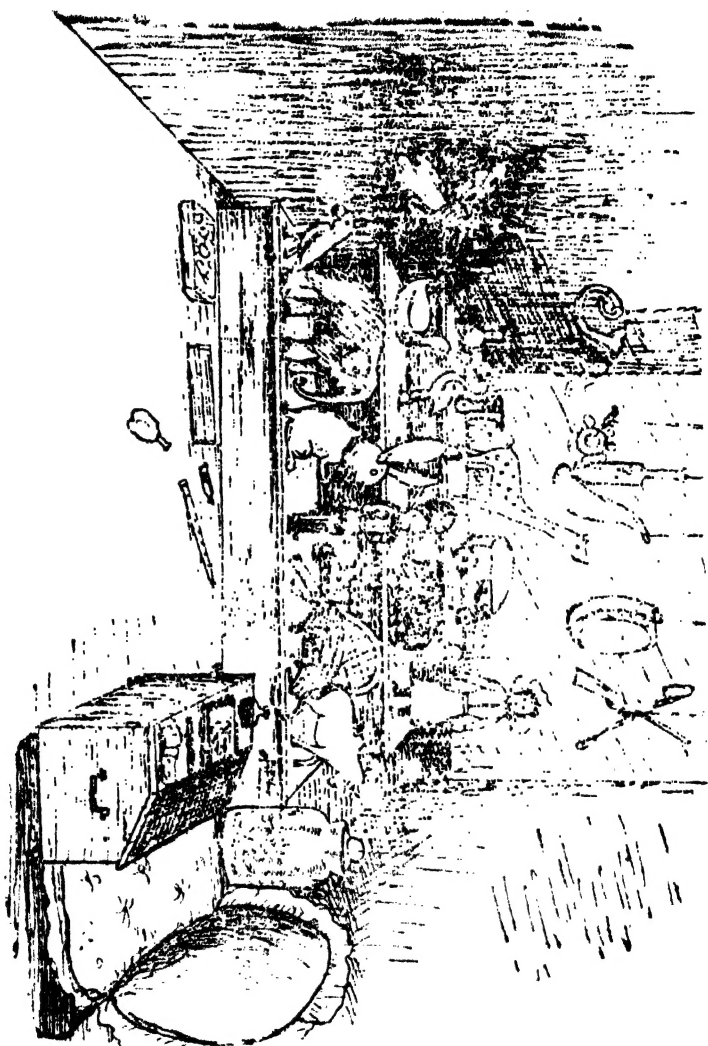
રમકડાંની દુકાન

ગંગુકાકાની દુકાન તો નાની સરખી, પણ તેમાં રમકડાં બહુ. હાથી ને ઘોડા ને ઉંટ, મોટર ને ધુધરા ને ચોર, બિલાડાં ઉંદર,—જે જોઈએ તે; બસ રમકડાંજ રમકડાં. ઉપરે રમકડાં ને નીચેય રમકડાં.

ગંગુકાકાને ગામનાં બધાંય છોડે આજીએ. રમકડાં લેવાં હોય તો તેમને ત્યાં જાય ને ન લેવા હોય તો ય જાય. ગંગુકાકા ટીકડી તો સૈને મફત આપે. ખાટીમીઠી લેવા એટલાં તો છોકરાં આવે કે ન પૂછો વાત !

ગંગુકાકાનાં જેટલાં રમકડાં ફોધને ત્યાં ન

ગાંધીકાકાની હુકમન

મળે. સસ્તાં પણ ખડુ. બધા કરતાં બાવ ઓછા.
એને ત્યાં વેચાય પણ ખડુ તો.

કેમ વેચાય તે જાણો છો ? એ રમકડાં દેખા-
યજ એવાં સારાં કે સૌને લેવાનું મન થઈ જાય.
ગજવામાં પૈસા ન હોય તોય મન થાય.

ગંગુકાકાની દુકાનમાં એક પરી રહે. દૂર
ખુણામાં એક બાકોડું. તે બાકોરામાંથી પરીના
મહેલમાં જવાય. પરી તો રોજ રાતે મહેલમાંથી
નીકળે, ને બાકોરા વાટે બહાર આવે. તે જાદુઈ લા-
કડી લેતી આવે ને ગંગુકાકાના રમકડાં પર ફેરવી
દે-બસ, બલાસ ! બધાંય રમકડાં જીવતાં થઈ જાય.
ઉંદર, ઉંટ, હાથી, સસલો, સિપાઈ, બંદુકવાળો
સૌમાં જીવ આવે. ને પછી તો સૌ કંઈ મજા કરે
કંઈ મજા !

ને તેથીજ દહાડે પણ સૌ એવાં મજાનાં લાગે
કે જાણે વસાવીજ લઈયે !

એક દહાડો તો પરીને સહેજ મોડું થયું. રોજ
ઘડીયાળમાં બારના ટકોરા ટન ટન ટન ટન થાય

કે પરીખાઈ પધારે, લાકડી ફેરવે કે ખસ ખલાસ !

તે દહાડે તો છેક સાડાખારે જાડુઈ લાકડી ફરી.
એકદમ સૌ જાણે ઝખકીને જખ્યાં. રણછોડ રીંછડું
બાલ્યું : અબે સાકર સસલા ! કોઈ દુકાનમાં છે
જે હજી !

એટલામાં પ્રેમલો પોપટ બાલ્યો : હવે જ, જ.
ગંગુકાકા તો ક્યારના ગયા. મેં તેમને જતા
જોયા'તા ને !

અરે પણ પેલો ઉત્તસ ત્યારે શાનો દેખાય
છે ?—જે ને પ્રેમલા, અજવાળું અજવાળું છે ને !—
રણછોડ રીંછડું ફરી બાલ્યું.

એ—જે, ઝખકારો થયો!—સાકર સસલાએ કહ્યું.

પેલો ઉલ્લુ ઉંદરડો ઉસ્તાદકેમ દેખાતો નથી ?
ને બહાદુર સિપાઈ કયાં ભાગી ગયો ?—ખાખુ ખગ-
લાએ ટહુકો કર્યો.

હૂપ હૂપ કરતું એકદમ કોઈ કુદતું બાલ્યું. ને
રણછોડ રીંછ, સાકર સસલો, પ્રેમલો પોપટ બધાંય
જાણે અજવાળાથી નહાઈ ગયાં !

હુપ ! હુપ !—અરે, એ તો ઉસ્તાદ છે ઉસ્તાદ !
—ખાબુ ખગસો ખાલી ઉઠ્યો.

હા અલ્યા ! જોને, મોટો ખેટરી લકને આવ્યો
છે ! સાકર સસલો ખાલ્યો. એ ઉસ્તાદ ઉંદરડોજ
હતો. તેણેજ બધા પર ખેટરીમાંથી લાઇટ પાડી
હતી, અને બધાંને ચમકાવ્યાં હતાં.

અલ્યા, અમે તો એવાં બીધાં !—પ્રેમલો
પોપટ ખાલ્યો.

એમાં વળી ખડીવાનું શું ? હું તો પેલી વીંટી
ખાળતો/તો વીંટી—ઉસ્તાદ ઉંદરડે જવાબ દીધો.

વળી વીંટી શી ને વાત શી ? તું તો કંઈ ને
કંઈ ખોટાં તોફાનજ જગાવતો દેખું—રણછોડ
રીંછડે ઠપકો આપ્યો.

હવે રણછોડકાકા—ઉસ્તાદ ઉંદરડો ખાલ્યો:
એમ ચિઠાઈ કેમ જાવ છે ? હું કંઈ ખોટું ખાલતો
નથી, ખરેખર વીંટી શોધું છું.

પણ વીંટી ખાઈ કોણે, કે તું શોધે છે ? તે
તો કહે—શૂરસિંહ સિપાઈ ખાલ્યો.

ઉસ્તાદ ઉંદરડો કંઈ બોલ્યો નહિ, પણ ઝપ દબને ઉંચે ભીંત પર એણે અજવાળું પાડ્યું. તો ત્યાં એક નાનું સરખું પાટીઉં લટકતું હતું. તે પર લખેલું હતું:

ખોવાઈ છે

એક સોનાની વીંટી

શોધનારને ઇનામ

બધાં રમકડાં ત્યાં ટોળે મળ્યાં ને પાટીઉં વાંચ્યું.

પણ અલ્યા ઉસ્તાદ ! એ વીંટી ગંગુકાકાની દુકાનમાં ખોવાઈ જ ન હોય તો ?—પ્રેમલા પોપટે વાંધો વાઢ્યો.

આહોહોહો ! મોટા અક્કલબાજખાંતો જુઓ !- ઉસ્તાદ ઉંદરડાએ ઠેકડીને અવાજે કહ્યું : અરે બલા માણસ, મેં એ વીંટી અડધી તો જોળી પણ કાઢી. તો હવે બાકીની અડધી કાલે શોધે તો ચાલશે,

—રણછોડ રીંછડે પાછી ઠેકડી કરી.

ના, ના બાઈ, એમ શું કરોછ ?—પત્તા પુતળી બોલી: ચાલોની, આપણે બધા મળીને બોળી કાઢીએ. સૌને ધનામ મળશે.

હું પણ મદદ કરીશ,—સાકર સસલો બોલ્યો: ધનામમાં લાડુ મળે તો સાફ પડે !

હસમુખ હાથી અત્યાર સુધી દૂર ઉભો ઉભો આ બધું સાંભળ્યા કરતો હતો. તે હવે પાસે આવ્યો ને બોલ્યો: તમે બધા શોધી કાઢો ને ધનામમાં લાડુ લાપસી શું મળે છે તે મને કહેજે એટલે એકે કોળીયે હું સાફ કરી નાંખીશ.

ના, બાઈ હસમુખ, એમ ના ચાલે. જે મળે તેમાં સૌનો સરખો ભાગ !—શૂરસિંહ સિપાઈએ કહ્યું.

અરે, એ તો મરકરી કરે છે ! એ તો છેજ એવો બટકબોલો !—પત્તા પુતળી બોલી.

હસમુખ હાથી હી હી હી કરતો હતો પડ્યો.

ચાલો ત્યારે બધા શોધવા,—એમ કહી ઉસ્તાદ

ઉંદરડે માર્યો એક કુદકો.

પછી તો બધા રમકડાંએ દોડાદોડ કરી મૂકી. પ્રેમલો પોપટ, જગુજરાફ, સાકર સસલો, હસમુખ હાથી, રણછોડ રીંછ, બંકુ બળદ બધા આમ દોડે ને તેમ દોડે ! ખાંખાંખોળા કરે, કે ક્યાંયથી વીંટી જડે છે !

થોડી વાર થઈ એટલામાં બંકુ બળદ તો ચારે પગે કુદી ઉઠ્યો : ખોલો હરો હરો મહાદેવ ! સાકર, બાબુ, હસમુખ ! બધા આમ આવો, જુઓ મેં વીંટી શોધી કાઢી. ને વીંટીયે કેટલી, એક નહિ, બે નહિ પણ પાંચ પચાસ ! ને બધી ખાસ્તી લાલ ને પીળી ને લીલી ને સોનેરી.

અરે, પણ ભગાના ભાઈ, વીંટી ખોવાઈ છે આખી એક, ને તું વળી પાંચ પચાસ ક્યાંથી શોધી લાવ્યો ?-ઉસ્તાદ ઉંદરડે વાંધો કાઢ્યો.

અરે પણ ઉલ્લુ ! જો તો ખરો, પછી આગળ વાત કરને—હસમુખ હાથીએ ઉસ્તાદ ઉંદરડાને ધમકાવ્યો ને પછી તો સૌ બંકુ બળદ તરફ દોડ્યા.

જુઓ છે તો એક નાનકડું ખાખું ભરીને વીંટીજ વીંટી હતી. ખાખાની બહાર પણ બે ચાર પડેલી.

આવો ભાઈ આવો, જુઓ બધાં !—ખંકુ બળદે બધાને બોલાવ્યા.

ઉસ્તાદ ઉંદરડે બેટરીમાંથી અજવાળું પાડ્યું. ને પછી હી હી હી કરતો હસીને બોલી ઉઠ્યોઃ હર્રા હર્રા મહાદેવ ! અલ્યા ખંકુ ! તું તો બળદ છે બળદ ! આ તો છત્રીમાં ભેરવવાની વીંટી ! ગંગુ-કાકા દોઢીયાની બળ્બે વેચે છે બળ્બે ! હા હા હા હા હા !

બધાં રમકડાં હસી પડ્યાં ને ખંકુ બળદ શરમાઈ ગયો. તે ઉભી પુંછડીયે ત્યાંથી નાસીને એક ખુણામાં ભરાઈ ગયો.

એટલામાં હસમુખ હાથા બોલ્યોઃ અલ્યા ઉસ્તાદ ! મેં એક મનસૂબો કર્યો છે. એ વીંટીથી રમત સરસ રમી શકાશે.

શું ? પ્રેમભો પોપટ બોલ્યો.

શું ? બાબુ બગલો બોલ્યો.

શું ? રણછોડ રીંછડું બોલ્યું.

શું ? પન્ના પુતળી બોલી.

સૌ એક સામટાં પૂછવા લાગ્યાં.

હું સમજ્યો ! હું સમજ્યો !—કરતો ઉસ્તાદ
ઉંદરડો કૂદવા ને નાચવા લાગ્યો.

ઓહોહો ! શી શેખી કરે છે ? બોલ ત્યારે,
તું શું સમજ્યો ?—પન્ના પુતળી ઉસ્તાદના રોકથી
ગુસ્સે થઈ બોલી.

કુકડીદાવ ! કુકડીદાવ !—ઉસ્તાદ ઉંદરડે તરત
જવાબ આપ્યો : ગંગુકાકા કોડી પણ વેચે છે.
કોડી લઈ આવું એટલે રમીયે કુકડીદાવ. વીંટી
તે આપણી કુકડી.

હસમુખ હાથી કહે : ખરી વાત, મારા મનમાં
પણ એજ હતું. પણ અલ્યા ચાક મળશે કે ?

હકિવે ! ચાક પણ છેસ્તો. ચાલો ત્યારે, કોણ
કોણ રમે છે ? ચાર જણાજ રમશે.—શૂરસિંહ
સિપાઈ બોલ્યો.

એટલામાં તો ઈસ્તાદ ઉંદરડો કુદતો કુદતો ગયો ને ક્યાંકથી ચાક લઇ આવ્યો. ચાક વડે તેણે કુકડીદાવના ખાનાં આમ પાડ્યાં:

		X		
X		X		X
		X		

બધા કહે: હું રમીશ, હું રમીશ; પણ હસ-મુખ હાથી ડહો! હતો. તે કહે: બધા રમવા જાય તો કોઈ નહિ રમે. તેથી ચાર જણા રમે ને બીજા ચાર તેની મદદમાં રહે. બાકીનાં જીએ. એક બાજુ પૂરી થાય પછી તેઓ રમે.

એ વાત કબુલ છે,—બે ત્રણ જણાએ કહ્યું.

ત્યારે પહેલી બાજુમાં હું, ઈસ્તાદ, રણછોડ રીંછ ને પ્રેમલો પોપટ.

મને આ વખતે નહિ રાખો?—પત્રા પુતળી

બોલી.

જા ભાઈ, તું રમ. હું પછી રમીશ, —કહી ઉસ્તાદ ઉંદરડે પોતાની રમત જતી કરી. કેવો ભલો ?

પછી ચાર ખાનામાં ચાર ચાર જુદા જુદા રંગની વીંટી મૂકી હસમુખ ને રણછોડ ને પત્તા ને પ્રેમલો પોપટ રમવા બેઠાં.

એટલામાં ઉસ્તાદ બોલ્યો: ચાર, મને એક નવી વાત સૂઝે છે. હારેજીતે તેનું શું ? હારે તેને કંઈ સજા થવી જોઈએ.

ના ભાઈ ! બાજી હારે ને બાજી જીતે. તેમાં વળી સજા શી ને ધનામ શું ? —પન્ના પુતળો બોલી પડી. તે બીચારીને હારી જવાનો ડર હશે, નહિ વાર ?

પણ હું સજા કહું તે તું સાંભળની ! નાહક શું રડી પડે છે ? —ઉસ્તાદ ઉંદરડે જરા ઠેકડી ઉડાવી.

શું ભાઈ શું ? —એ ચાર જણા બોલી પડ્યાં.

હારે તે પાછલે પગે પચીસ ડગલાં ચાલે — હસમુખ હાથી બોલ્યો.

ના. હું બોલું છું તે વાક્ય પચીસ વાર બોલે:

સુષકામાં સાનીવાની વાની મેલી સાની ખાઈ
તાડ ઉપર કાગ બેઠો ઉતર કાગ તાડ ખાઈ

જેટલી વાર ભૂલ પડે તેટલીવાર ફરી બો-
લવું પડે.—ઉસ્તાદ ઉંદરડે નવી ગમ્મત કાઢી.

હા હા! એ તો પેટ્રી ‘કચુંબર’ની ચોપડીમાં
છે! ગંગુકાકાનો કીકિા તે દિવસે વાંચતો’તો!—
પ્રેમલો પોપટ બોલી ઉઠ્યો.

મેં એવું નવું બનાવ્યું છે, જો!—એમ
બોલતો ખંકુ બળદ ખુણામાંથી દોડી આવ્યો:

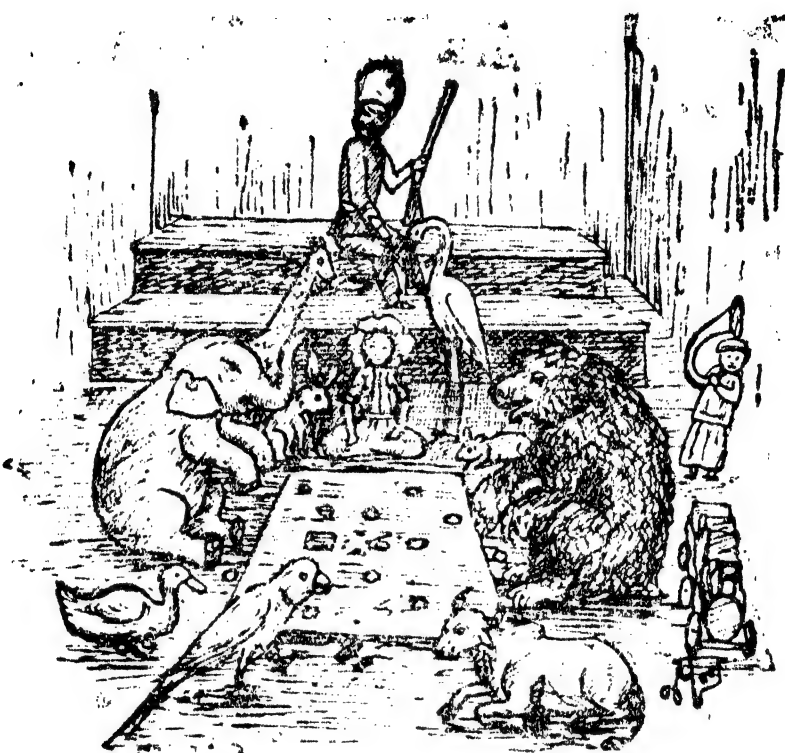
હાહુ ચૂકી લાફ લેતાં લાહુ હાહુ પડી ગયાં!

એ પણ ઠીક છે! તું તો મહાદેવનો પોઠીયો!
તને લાહુ સિવાય બીજું સૂજે શું?—શૂરસિંહ
સિપાઈ બોલ્યો.

ચાલો ત્યારે, કબુલ છે?

ચારે જણ બોલ્યાં: કબુલ છે. પણ ખંકુવાળુ
બોલીશું.

ઠીક ત્યારે. શરત નક્કી. હારે તે પચીસ વાર

ખંકુવાળું વાક્ય બોલે—ઊરતાદે કહ્યું.

ઐયે તો પન્ના પુતળી બોલી બેવા લાગી:
લાડુ મૂકી ડાલુ લાડુ ડાલુ લેતાં પડી ગયાં! આ
તો કંઈ બોલાતું નથી બાઈ.

તેજ ખુબી છે ને!—ખંકુ બળદે મલકાતાં
મલકાતાં જણાવ્યું.

પછી તો બાળ રમાવા માંડી. ચારે કોડી

ચત્તી પડે તો ચાર ગણે. ઉંધી પડે તો આઠ ગણે.
ચાર કે આઠ પડે તો ફરી કોડી નાખવાની. તે
ને તે રકમ ત્રણ વાર આવે તો બધી રકમ ફેક.

હસમુખ ઠરેલ રીતે ને સાફ રમતો હતો. પન્ના
પુતળી ડરતી ડરતી ચાલે. પ્રેમલો પોપટ ઝપાટા-
ભેર ચલાવે, ને બાબુ બગલાની તો રકમજ બરા-
બર ન આવે ને ! હાથી ને પુતળી બે ભેડે હતા.
પોપટ ને બગલો ભેડે હતા.

છેવટ બાજી પૂરી થઈ. પોપટ ને બગલો હારી
ગયાં. હસમુખ ને પુતળી હસવા ને કુદવા લાગ્યાં.
પણ બિચારા હસમુખથી ભારે શરીરે બરાબર કુ-
દાતું ન હતું !

પ્રેમલો પોપટ બોલવા લાગ્યો : લાડુ લેતાં ડાલુ
મૂકી ડાલુ લાડુ ગળડી ગયાં !

એમનહિ, જો !—ખંડુએ ફરીથી બોલી બતાવ્યું.

પોપટ કહે : બહુ અઘડું બોલવાનું છે જો બાઈ.

પછી એ ધીરે ધીરે ચીપી ચીપીને બોલ્યો,

એટલે બરાબર બોલાયું.

એ પાંચેક વાર બોલ્યો હશે એટલામાં તો ફર ફર ફર ફર અવાજ થયો ! ને એકદમ બધું અજવાળું અજવાળું થઈ ગયું. બધાં રમકડાં નાચી ઉઠ્યાં : પરી આવી છે ! પરી આવી છે ! ખાવાનું તો લાવી છે. પરી તો આવી છે !—એમ બોલવા લાગ્યાં.

સાચેજ પરી ત્યાં આવીને ઉભી રહી. તે બોલી : કુમરે પોરીયાંઓ ! ગમ્મત પડી કે ?

હઉવે ! બહુ ગમ્મત પડી.—ઉસ્તાદ ઉંદરડો બોલી ઉઠ્યો.

બોલો, આજે શું ખાવું છે ?

ત્રેમલો પોપટ કહે : મરચાં, જમરૂખ.

ઉંદરડો કહે : ભજ્યાં, લાડુ, દરાખ !

હાથી કહે : લાડુ, લાડુ. એમ બધાં બૂમાબૂમ કરી ઉઠ્યાં.

આજે તો દરાખ મળશે, કહી પરીએ તો સિ-સોટી પાડી એટલે બધો વરસાદજ વરસાદ ! નર્યો દરાખનોજ વરસાદ.

બધાં રમકડાં લુંટવા પડ્યાં.

એવામાં શુરસિંહ સિપાઈની નજર ખારણું તરફ પડી. તેને કંઈ અજવાળું દેખાયું. બહાર કુંચીનો અવાજ સંભળાયો. તે બોલી ઉઠ્યોઃ ભાગો ભાઈ ભાગો ! ગંગુકાકો આવ્યો છે. ચાવીથી ઉઘાડે છે. ભાગો રે ભાગો !

બધાં રમકડાં ચમકી ગયાં. પરીખાઈ પણ ચમકી ગયાં. ચડપ લઈને લાકડી ફેરવી. બધાં રમકડાં ઢેકાણે જઈ ગૂપચૂપ બેસી ગયાં. જાણે કશામાંજ નથી. નહિ હાલે નહિ ચાલે ! જીવ આવેલો જતો રહ્યો.

ગડપ લઈને પરીખાઈ પણ દરમાં ઝટપટ પેંસી ગયાં.

તાળું ઉઘડ્યું. આગળો ઉઘડ્યો. ગંગુકાકા અંદર આવ્યા.

બધું સૂમસામ ! પૈસાની થેલી રહી ગયલો. ગંગુકાકાને ઘેર યાદ આવ્યું, તેથી લેવાને આવ્યા'તા !

સચિત્ર બાળવાર્ષિક

મધ પૂડો

આ
જે
જી

રસભરી કવિતાઓ.....
લાડકાઓ.....
પરીઓની વાતો.....
વિજ્ઞાનની રમુજો.....
નવી નવી રમતો.....
ઇતિહાસકથાઓ.....
પ્રેરક ચરિત્રો, સમશ્યાઓ
ક્રાંતિ.....
અને.....
ઝેવું બીજું ધણું.....
વળી પાને પાને.....
ચિત્રો તો ખરાંજ.

વ
સા
વો

૦-૧૨-૦

ગાંડી વ

નવા યુગનાં રમકડાં

સેટ ૧ થી

૧ ટોલ્સ્ટોયની ત્રણ વાતો	૦-૫-૦
૨ બકુલ	૦-૧-૦
૩ બિરબલનો બનુ	૦-૮-૦
૪ મુરખરાજ (ટોલ્સ્ટોય)	૦-૮-૦
૫ નીલમ	૦-૧-૦
૬ બીબા અને કુલિદાસ	૦-૪-૦
૭ બાળવિદ્યા (૧)	૦-૧૨-૦
૮ અમામજીજી	૦-૧-૦
૯ બાળગુરુ	૦-૪-૦
૧૦ બકુલ દ્વાર	૦-૪-૦
૧૧ બન્દીપુરી	૦-૪-૦
૧૨ એલકુમારી	૦-૪-૦
૧૩ તોલ્સ્ટોયની પુસ્તક	૦-૧-૦
૧૪ રાજાજી	૦-૩-૦
૧૫ મુરખરાજ	૦-૪-૦
૧૬ બાળવિદ્યા (૨)	૦-૧-૦
૧૭ બીબાની કાવ્ય	૦-૧-૦
૧૮ બકુલ દ્વાર કાવ્ય	૦-૨-૦
૧૯ બીબાની કાવ્ય	૦-૩-૦
૨૦ બાળગુરુ	૦-૨-૦
૨૧ મુરખરાજ	૦-૨-૦
૨૨ બીબા	૦-૧-૦
૨૩ દાસી ધનધન આલે	૦-૧-૦
૨૪ બાળરાયરી	૦-૩-૦
૨૫ એલકુમારી અતુરાજ	૦-૪-૦
૨૬ એલકુમારી રાજ	૦-૧-૦

૭૨ રમકડાંની કકાન	૦-૧-૦
૨૮ બકુલ અમરખ	૦-૧-૦
૨૯ મકનો મસ્તાનો	૦-૧-૦
૩૦ બંગાળી બિરબલ	૦-૧-૦

પોસ્ટલ ડા. ૧૧. રેશનવાળા આમે
રેલવે પાસે સર્વ પડે.

સેટ બીએ:

૧ બુલબુલામણિ	૦-૧-૦
૨ સવાકાની આપવીતી	૦-૧-૦
૩ બેટી બેટી વાતો	૦-૧-૦
૪ શિપાર્દકાકા	૦-૧-૦
૫ મધપ્રેર	૦-૧-૦
૬ ડોલસાજી	૦-૧-૦
૭ અમામજી	૦-૧-૦
૮ કાલિદાસ	૦-૧-૦
૯ રિલિ રિલિ	૦-૧-૦
૧૦ બાળગુરુ	૦-૧-૦

બધી સામગ્રી તૈયાર માથે છે.

મારા બાળકો-કુમારો માટે

બાળકાન	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦
કાલિદાસ	૦-૧-૦

ગાંડીવ

